

Hayvanlar Kışı Nasıl Geçiriyor?

Bırrr... Kış geldi! Havalar iyice soğudu. Gündüzler kısaldı. Sonbaharda rengârenk olan yapraklar döküldü, ağaçlar çıplak kaldı. Artık her an burnunuza bir kar tanesi konabilir. Zaten pek yakında birçok yer bembeyaz karla kaplanacak. Peki biz sıcak evlerimizde otururken doğada hayvanlar kışı nasıl geçiriyor acaba?

Kuzey yarıküredeki bazı kuşlar ve başka bazı hayvanlar zorlu kış koşullarından kaçmak ve daha kolay besin bulmak için güneydeki daha sıcak bölgelere göç eder. Kuzey sumrusu en uzağa göç eden kuş türüdür. Kuzey Kutup Bölgesi'nde yaşar ve sonbaharda 35.000 kilometre güneye uçarak Güney Kutup Bölgesi'ne ulaşır. İlkbahardaysa Kuzey Kutup Bölgesi'ne geri döner.

Getty TÜRKİYE

Getty TÜRKİYE

Kuzey Amerika'da yaşayan kral kelebekleri kıtanın güneyiyle kuzeyi arasında uzun bir göç yolculuğu yapar. Kıtanın kuzey bölgelerinde yazın sonunda göçe başlayan kelebekler, sonbaharın ortalarında kıtanın güney bölgelerindeki dağlık alana ulaşırlar. Burada kışı bir çeşit uyku halinde geçirirler. İlkbaharda yeniden kuzeye doğru göçe başlarlar. Ancak bu dönüş yolculuğu birkaç nesil sürer.

Hayvanlar zorlu kış koşullarıyla baş etmek için bizimkilere benzer yöntemler kullanır. Örneğin tilkilerin postundaki kıllar kışın daha yoğun ve uzun olur. Bu kıllar soğuğa karşı iyi bir yalıtım sağlar. Bu sayede tilkiler soğuk havada bile sıcak kalabilir ve kış boyunca avlanmaya devam ederek besin bulabilir.

Dijitalimaj / Alamy

Sincap, fare ve başka bazı hayvanların kış gelmeden tüm kışlık yiyeceklerini hazır ettiklerini biliyor muydunuz? Örneğin sincaplar topladıkları yemişleri kışın yemek üzere ağaç kovuklarına ve yerin altında açtıkları oyuklara saklar. Üstelik neyi nereye koyduklarını da sonradan hatırlarlar!

Dijitalimaj / Alamy

Kar soğuktan korunmak için iyi bir yalıtım malzemesidir. İgloları hatırlayın, insanlar tarafından kar bloklarından yapılmış evler. Kışın toprağı örten karın hemen altında yaşam sürer. Pek çok böcek, küçük memeli, kertenkele, kurbağa kışı toprağın altında geçirir. Üstelik burada besin bulmak da karın üstünde bulmaktan daha kolaydır!

Dijitalimaj / Alamy

Bazı hayvanlar kışı birbirlerine sokularak geçirir. Ancak bu işin bir de püf noktası var. Sokulurken belirli bir mesafeyi korumak gerekir. Güney Kutup Bölgesi'nde yaşayan imparator penguenler soğuktan korunmak için birbirlerine tüylerini sıkıştırmayacak şekilde hafifçe dokunarak sokulur. Böylece tüyleri ısı yalıtımı yapmaya devam edebilir. Eğer kuşlardan biri biraz fazla sokulursa yanındaki kuş bir adım yana çekilip mesafesini korur.

SPL

Doğada pek çok canlı toprağın altına kazdıkları yuvalarında ya da suların derinliklerinde kışı sakın bir şekilde geçirir. Bazı sıcakkanlı canlılar sonbaharda bolca beslenip bedenlerindeki yağ miktarını artırır. Bu şekilde kışı geçirmek için gereken enerjiyi depolamış olurlar. Soğuklar bastırdığında önce vücut sıcaklıkları düşer, kalp atışları yavaşlar ve nefes alıp verme sayıları azalır. Derin bir uykuya dalarlar. Buna kış uykusu denir. Kirpiler, yer sincapları ve bazı yarasalar türleri kış uykusuna yatan hayvanlardan birkaçı. Kış uykusuna yatan bazı hayvanlar tüm kışı bu şekilde uyuyarak geçirirken, bazıları arada beslenmek için uyanır, sonra hemen geri uyur.

Kaplumbağa, kurbağa ve böcek gibi bazı soğukkanlı hayvanların vücut sıcaklığı havaların soğumasıyla iyice düşer. Bu hayvanlar da bir tür uyku haline geçerler.

Dijitalma / Alamy

İşte şimdi çok şaşıracaksınız: Kuzey Amerika’da yaşayan bir ağaç kurbağası dondurucu soğukları atlatabilmek için ilginç bir yöntem geliştirmiş. Hava sıcaklığı sıfırın altına düşünce önce kurbağanın derisi donuyor ve vücudu sert bir hal alıyor.

Dijitalma / Alamy

Kurbağanın kanındaki özel bir protein sayesinde damarlarındaki kan vücudundaki hücrelerdeki sudan önce donuyor. Bu donmuş kan, kurbağanın hücrelerindeki suyun çok büyük bölümünü emiyor. Bu sırada kurbağanın karaciğeri çok miktarda glikoz (bir çeşit şeker) salgılamaya başlıyor. Glikoz içeren su hücrelere doluyor. Bu durum daha fazla suyun çekilmesine engel oluyor. Hücrelerdeki suyun tamamı boşalırsa hücreler ölür.

Donan kurbağanın kalbi de duruyor ve kurbağa haftalarca bu şekilde kalabiliyor. Sonra hava ısınmaya ve buzlar erimeye başlayınca kurbağanın vücudu çözölmeye başlıyor. Su yavaş yavaş hücrelere geri dönüyor. Kurbağanın kalbinin yeniden atmaya başlamasıyla birlikte kan dolaşımı başlıyor. Kurbağa kısa sürede normal yaşamına geri dönüyor.

Bu kış doğayı gözlemlemeye var mısınız? Haydi paltolarınızı giyin, bere ve eldivenlerinizi takın ve parklara, bahçelere çıkın Bakın bakalım yakınınızdaki doğada hayvanlar kışı nasıl geçiriyor.

Banu Binbaşaran Tüysüzoğlu
Çizim: Esra Oğunday Bakır